

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17,50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25.52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

IZKLJUCNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE iz Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, petek 23. oktobra 1942-XX

Cena posamezni številki lir 0.60

Pošiljanje oblek civilnim internirancem

Visoki komisariat sporoča, da so na pobudo pristojnih poveljništev posadke v teku priprave za ustanovitev vojaških uradov v občinah Ljubljana, Novo mesto, Kočevje, Črnomelj, Grosuplje in Logatec, za pošiljanje civilnim internirancem s strani njihovih svojcev paketov z obleko, to je paketov, ki bodo lahko vsebovali samo oblačila (obleke, površnike, majice, srajce, spodnje hlače, nogavice, čevlje itd.) z absolutno izključitvijo živil, knjig, časopisov, dokumentov, pisem, cigaret in drugih stvari.

Oprema paketov mora biti takšna, da jamči za dobro ohranitev vsebine za čas, dokler bodo paketi v uradu in na voznji. Zaradi tega ne bodo sprejeti paketi, ki ne bodo dovolj solidni in trpežni.

Odpošiljatelj bo moral priključiti paketom sledeče navedbe:

Generalije in odpošiljateljevo bivališče,

generalije (osebne podatke) naslovljenca ter koncentracijsko taborišče, v katerem se nahaja, bruto teža paketa s seznamom vsebine.

V paketu mora biti listek, na katerem smejo biti le omenjene navedbe.

O vsakem paketu, ki bo predložen in sprejet, bo pošiljatelj obveščen.

Paketi morajo biti predloženi uradu odprti in se bodo zaprli v odpošiljateljevi prisotnosti.

Odpošiljatelveni urad v Ljubljani ima svoje prostore na Miklošičevi cesti št. 22A in posluje v naslednjih uradnih urah: od 8.30 do 11. in od 16. do 18.30 (ob nedeljah ne uraduje).

Odpreda lesa

Visoki komisariat, Urad za gospodarska vprašanja sporoča pod št. 717/36 UAE z dne 17. oktobra t. l., da se les za tromesečje maj—junij—julij 1942 odpremlja še do 31. januarja 1943-XXI.

Obveščamo o gornjem vse prizadete tvrdke.

Opozorilo!

Posestnike gozdov v okolišču Ljubljane, ki jim je ljubljanski mestni preskrbovalni urad odredil sekanje drv za preskrbo ljubljanskega prebivalstva, opozarjamo, da bo mestni preskrbovalni urad prevzemal drva, ki jih morajo gospodarji oddati po dobljenih odlokih, od četrta 22. t. m. dalje samo na svojem skladišču na mestni pristavi ter ne več na skladišču prejšnjega sokolskega doma v Šiški.

Obrtniki,

ki izdelujejo racionirane predmete (tekstilno blago, oblačilne predmete, obutev in izdelke iz kože) na zalogo, za konfeksioniste, groviste ali trgovce, naj se nemudoma javijo pri Združenju industrijev in obrtnikov, Beethovnova ul. 10 radi informacij glede vodenja novih registrov o prejemu in oddaji.

»Službeni list«

za Ljubljansko pokrajino objavlja v svojem 84. kosu z dne 21. oktobra: Naredbo o novi določitvi časa za zatamnitev in Naredbo o klanju kopitarjev ter v prilogi razne razglase oblastev in objave.

Na evropskem lesnem trgu

Boliša preskrba s kurivom

Zdaj so odredbe za oskrbovanje z lesom v bližnjem gospodarskem letu že povsod objavljene ali vsaj znane. Iz tega sklepajo poročevalci, da bo veljalo stanje na trgih, kakršno se je pokazalo v začetku oktobra, kot trdno merilo za daljši čas.

»Internationaler Holzmarkt« oenja trge takole:

Italija

Dosedanji načrti kažejo, da se želi Italija oskrbovati kolikor mogoče z okroglim lesom iz domačih gozdov, pri čemer je poostrišla kontrola porabe in štednja. Hkrati se je ukrenilo vse za to, da bi se cene vzdržale vsaj na dosedanji višini, torej proti podražitvi lesa.

Italija pa ima tudi odločen namen, da si zagotovi kar mogoče velike množine uvoznega lesa. Naslanja se na uvoz iz Nemčije, Hrvaške in Slovaške, poskuša pa navezati na svoje tržišče tudi Madžarsko in Romunijo. Ker je poraba še vedno zelo velika, ima izključno prednost vojaška oskrba z lesom pri proizvodnji in pri uvozu.

Slovaška

Vse kaže, da se je slovaški lesni trg znatno pomiril. Potreba sicer še vedno občutno prekaša proizvodnjo, a kljub temu so se cene ustalile in kupčija pomirila. Vzroki tega so različni. Predvsem so se dobro obnesle zadnje uradne določitve glede cen. Poleg tega pa imajo žage še precej zalog okroglega lesa od minule sečnje, pač zaradi navade, da se razmeroma pozno več dovaža iz gozda. Skrbni se pa tudi za bolj načrtno delo. Večinoma so dobro vplivali tudi zaključki pogajanj za nove mednarodne pogodbe, ker so zdaj izvozne možnosti bolj pregledne.

Iz novih predpisov za sečnjo je razvidno, da se želi obdržati kar največja proizvodnja okroglega lesa. V glavnem velja to za bukov les, čigar proizvodnja se zviša približno za eno četrtino. Gotovo bi radi ukoristili velik del teh količin za stavbeni les, vendar se bo dosti porabilo tudi za drva. Vsekakor hočejo zvišati tudi pridelek celuloznega lesa in izdelavo železniških pragov, potrebnih v znatnih množinah ne le za domače železnice temveč tudi za izvoz. Čuti se pa hudo pomanjkanje kvalificirane delovne sile ter prenosnih žag.

Madžarska

Zelo visoko povpraševanje, zelo majhna ponudba in cene na gornji meji dovoljenega, pa s še rastočo tendenco, to označuje ta lesni trg. Posebno pičel je dovoz iglovine, celo najnavadnejših vzorcev.

Les za barake, jamski les in les za zaboje se sploh težko dobi, trgovske zaloge so pa že zelo majhne, posebno v Budimpešti. Skladišča prerašča zelenje, blaga je sorazmerno čedalje manj na njih. Lesne kupčije se opravljajo neposredno od žag do javnih ustanov kot odjemalk in do skladišč za vojsko. Včasih se še vplete veletrgovina v ta tok, niso pa pri tem potrebna skladišča. Pri proizvodnji se še vedno čuti pomanjkanje delovnih moči, prometno vprašanje pa zelo prevladuje med ovirami. Še vedno velja zaradi tega

dejstvo, da les iz seklerskih pokrajin ne prihaja na madžarska tržišča v primernih množinah.

Cene še vedno rastejo. Razmere na trgu so bolj neredne tudi zaradi tega, ker se ne ujemajo koristi lesnih podjetij s trznimi predpisi.

Romunija

Lesna kupčija Romunije se že znatno omejuje na notranja tržišča. Prva začetna tedna pa je bilo sklenjenih precej kupcij, čeprav seveda te se niso mogle pokriti potrebe. Večja ponudba je v zvezi s stanjem cen, ki se že nekaj časa niso občutno spremenile. Zato upajo, da se bo dala doseči primerna stalnost cen.

Priprave za novo sečnjo so že povsod končane in bi se morda že smelo reči, da bodo posekane letos večje množine drevja ko lani. Tudi vprašanje gozdnih delavcev se je že toliko razčistilo, da bo mogoče izvesti ves nameravani zimski posek. Večje bodo težave s spravilanjem lesa do žag in s prevozom. Sklenjenih je bilo že dosti kupcij za les na višini do tri tisoč lejev za kubik.

Izvozne kupčije so še neznatne, izvoz v Nemčijo počiva še ta mesec, čeprav se je plačilni sporazum razširil tudi na Protektorat, za Češko in za Moravsko.

Francija

Lesno gospodarstvo ima tu svoje vire v kolonijah, kar je odločilno tudi za letošnjo kupčijo. Kolonije imajo 91 milijonov ha gozda, in sicer raznih vrst in gostote, kar je pa vendar dvakrat večja ploščina ko matične dežele same. Če odštejemo v kolonijah stepe in grmovja, ostane gotovo še 60 milijonov ha gozda. To je vsaj dvakrat več ko v celinski Franciji. Značilna je tale preglednica francoske proizvodnje lesa (ton) v najvažnejših kolonijah:

	L. 1913	L. 1937
Slonova obala	42.652	85.173
Gabon in		
srednji Kongo	150.685	442.842
Kamerun	—	50.632
Indokina	161	24.800
Vse	199.434	604.277

Les iz kolonij se uporablja kot jamski, mizarški in porabni les. Izvažale so te kolonije 500 do 600 tisoč ton lesa; leta 1937, na primer 600.000 ton, če štejemo tudi izvoz v samo Francijo in neke njene kolonije. Največ lesa je prevzela iz svojih kolonij Francija (leta 1937. 223.042), takoj za njo pa je bila kot odjemalec Nemčija z 216.697 tonami, dalje Nizozemska (55.000), Belgija (34.000), Anglija (14), USA (12) in Italija (11). To kaže, da gre dovozu lesa iz francoskih kolonij velik pomen in da močno vpliva na gibanje cen.

Švica

Svickarsko lesno gospodarstvo začenja novo prometno leto s spremenjenimi pogoji. Zaloge na žagah so znatno večje, povpraševanje ni več tako viharo in zaradi tega so cene bolj izenačene. To pa ne pomeni, da bi bila kupčija lažja ko prejšnja leta. Največ trpijo lastniki gozda. Ker se je zdaj v

oskrbi že dosegla primerna višina, sečnja pa je bila lani določena na dvakratno dejansko višino, so se večinoma ustavili letos pri 150%. Za kontingentiranje okroglega lesa stopijo 26. oktobra v veljavo novi predpisi, ki pa vsaj načelno nimajo važnih razlik od prejšnjih. Družbe okroglega lesa so še dalje prepovedane, kontingentiranje pa se ravna po nabavah iz let 1937 do 1939 s kvoto 100% povprečja. Hkrati pa so uvedli za okrogli les na vsem zveznem ozemlju prevozne dovolilnice, ki so potrebne tudi za drva, za surovi plinski les, papirno lesovino, lesno volno, odpadke in oglje.

Sprotna trgovina z lesom je precej stanovitna. Nakupovanje vseh vrst lesa se opravlja po potrebi redno, cene so ostale splošno stalne, čeprav se tu pa tam opazi težnja za znižanje.

Švedska

Glavni odjemalci švedskega lesa — Nemčija, Nizozemska, Belgija in Norveška — so se že poleti oskrbeli z množinami, ki jim pritičejo po določenih kontingentih; zato v zadnjem času ni bilo dosti prodaj v te države. Opravile so se samo še nekatere dopolnilne prodaje ob nalaganju pripravljenih

Obisk Nj. Vel. Kralja in Cesarja v Pisi

Dne 21. oktobra si je Njega Vel. Kralj in Cesar med svojim obiskom v Pisi ogledal še Kr. tehnični industrijski zavod »Leonardo da Vinci«. Spremljal ga je glavni pribočnik, sprejeli pa so ga v zavodu glavni ravnatelj in predstavniki oblasti. Vlačar si je pazljivo ogledal prostore za solo in razne delavnice kakor tudi stavbarsko izdelovalnico gradbenih delov ter izrazil svoje zadovoljstvo zbog odlične opreme zavoda. Gojenci in delavci zavoda ter velika množica prebivalstva so pri odhodu ponovno priredili Nj. Velikanstvu navdušene manifestacije.

količin na ladje. Nekaj se je prodalo tudi v Italijo in Svico.

Kupcij razen z domačimi odjemalci zaaj skoraj nič ni in se les samo prevaja po naročilu kupec. Nemčija si je letos poleti znala priskrbeti potrebne ladje, pretežno nemške tonaže, deloma so pa najeli za njen prevoz tudi švedske ladje. Isto velja za Nizozemsko in Belgijo. Večje težkoče pa je imela Danska. Danski trgovci so si izbrali večinoma dobave po železnici, ki jih pa ta kljub dobri volji še ni mogla do kraja opraviti. Zdaj bo pa vagonne težko dobiti, ker se prične že domači prevoz drv za zimo. Dancem bo torej tudi kazalo, poskrbeti čimprej za prevoz z ladjami.

Predpisi o klanju kopitarjev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je smatrajoč za umestno, da se uredi klanje kopitarjev, da bi se ohranilo stanje živinoreje v pokrajini, izdal tole naredbo:

Clen 1. — Prepoveduje se klanje kopitarjev (konj, oslov, mul in mezgov), ki so še sposobni za delo ali za kakršno koli koristno uporabo.

Razen v primerih zakola v sili so veterinarji klavnice dolžni prepovedati zakol kopitarjev brez potrdila o njih nesposobnosti za delo in brez posebne dovolilnice za zakol po naslednjem členu 2.

Clen 2. — Nesposobnost za delo ali za drugo koristno uporabo mora biti ugotovljena s posebnim potrdilom, ki ga izda na lastno odgovornost veterinar občine, v kateri se žival navadno uporablja za delo.

Takse za točenje alkoholnih pijač

S 1. januarjem se prične novo triletno razdobje za odmero in plačevanje takse za pravico točiti alkoholne pijače na drobno in debelo. Zato se pozivajo vsi imetniki pravice za točenje alkoholnih pijač, da vložijo radi pravilne odmere takse do 30. oktobra pri pristojnem oddelku finančne kontrole prijave na predpisanem obrazcu, ki se kupi pri davčni upravi, event. tudi pri pristojnem oddelku finančne kontrole. V prijavi je treba točno navesti vse podatke za odmero, to je količino in vrsto potočenih alkoholnih pijač, ločeno po vrstah, obseg prostorov, kjer se točijo alkoholne pijače, obseg prehrane, ki se daje, in tako dalje,

kakor to zahteva obrazec prijave. Točilec, ki vobče ne vloži prijave ali jo vloži prepozno, izgubi pravico pritožbe zoper odmero takse, ki se mu odmeri po uradni dolžnosti.

Nemško-madžarska lesna trgovina

Nedavno je bila seja madžarsko-nemškega gozdnega in lesnega stalnega odbora, na kateri so razpravljali zlasti o dobavah lesa iz seklerskih okrajev, ki jih je zastopal poseben predstavnik pridelovalcev. Opredeliti je bilo treba najprej vrste lesa, ki bi jih mogla kupiti Nemčija. Izvozi naj se predvsem več listnatega lesa. Pretresli so tudi vprašanje o izvozu celuloze z Nemčijo.

Iz italijanskega gospodarstva

Nove cene za sir je določilo kmetijsko ministrstvo takole: sir »grana« proizvodnje 1941 v Udinah pri grosistu 19.30 lire, v nadrobni prodaji 22 lir, na Fiumi in v Goriziji enako, v Triesteju 19.50 in 22.40, v Zari 19.30 in 22.70 lire za kg.

Milanski vzorčni velesejem bo prihodnje leto že spomladi od 12. do 27. aprila. Veliko zanimanje za te razstave je povzročilo, da so nekateri tuji listi sporočili že napačne časovne podatke.

Borze za vrednote bodo v mesecu novembru poslovale v temle vrstnem redu: 19. novembra premijski posli, 20. novembra reporti (podaljšave), 23. XI. zamena in izravnavne, 24. XI. predložitev list, 26. popravki razlik, 27. izročitev vrednostnih papirjev, 30. likvidacije. V dneih 1., 7., 8., 14., 15., 21., 22., 28. in 29. bodo borze zaprte.

Letina riža je bila letos v Italiji zelo dobra zaradi ugodnega vremena in ker se je bila znova precej povečala pridelovalna ploščina. Mnoga posestva so prejela nagrade za umno gojenje riža. Dejansko je pridelavec večji ko lani. Ker je Italija največji pridelovalec riža v Evropi, gre njeni proizvodnji izreden pomen. Že pred vojno je pridelala povprečno po 800.000 ton riža in izvažala približno po 160 tisoč ton na leto.

Delegacija španskih obrtnikov je obiskala Rim, kjer jo je pozdravil Strankin tajnik Vidussoni osebno. Ogledali so si kot gostje rimskega mesta šolo »Duca d'Aosta« za rokodelski pouk, razne vzorne delavnice, pokrajinsko tajništvo za obrte in stalne prodajalnice ter sedeže mednarodnega obrtnega središča ter sredozemsko-kolonialnega obrtništva, kjer jim je nac. svetnik Gazzotti izrekel pozdrave italijanskih obrtnikov.

O uspehih umetnega oplojevanja živali je predaval v Zagrebu prof. dr. T. Bonadonna, ki je predaval tudi film iz delovanja italijanskega poskusnega zavoda Lazzaro Spalanzani v Milanu. V zadnjem času so dosegli znaten napredek in deluje v tej kulturi že več ustanov. Poskusom gre izreden pomen za prehrano, zato se za uspehe italijanskih zavodov zanimajo v vseh državah.

Pogajanja s Slovaško za določitev letošnjih cen v zunanji trgovini s to državo so se končala v Rimu, kjer je bil dosežen sporazum, da se vzamejo za podstavo cene iz meseca junija, le za sadje in sočivje bodo veljale novejšje cene, ki se določijo ob začetku izvozne sezone. Uvoz je določen na 800 milijonov lir.

O italijanski filmski industriji je dal madžarski filmski režiser Szoets po vrnitvi iz Venezije navdušeno izjavo, da je najboljša na svetu, zlasti pa je kinematografsko mesto v Rimu najpopolneje urejeno.

V Rimu delujoča ustanova za industrijsko gradnjo je dobila v prvem polletju že 209 prijav za nove industrijske stavbe, ki bi zavezale zemljišča v obsegu nad pet milijonov kvadratnih metrov. Med prosilci je dosti popolnoma novih tvrdk. Industrijski okraj Rima se bo moral zdati po načelno že določenem načrtu.

Ze tretja tovarna za umetno svilo vrste »nylon« prične kmalu delovati v Italiji. Dve sta že v Novari in Verbaniji, kjer pa je proizvodnja že presegla srednjo zmogljivost naprav. Znano je, da se ceni »nylon« kot najboljša dosedanja iznajdba svile zlasti v Ameriških Zed. državah, ko od Japonske več ne dobivajo naravne svile.

V Linzu se je pričela razstava italijanskega slikarstva in kiparstva, obsegajoča 200 izbranih del. Razstava ima kulturno in turistično velik pomen ter je hkrati velika manifestacija prijateljstva med Nemčijo in Italijo.

Nove oblačilne nakaznice, vpisovanje in inventar

Iz Rima sporočajo, da oblačilne osebne izkaznice potrošnikov, razdeljene 1. novembra 1941., nehajo veljati v soboto 31. oktobra 1942. Potrjuje se, da bodo nove izkaznice imele vrednost 120 točk in bodo veljavne od 1. XI. 1942 do 31. decembra 1943.

Nove razpredelnice točk in predmetov se izdelujejo po zasnovi »Comcordita« in se kmalu razpošljejo oziroma objavijo. Po izjavah Korporacijskega oblačilnega odbora bo ob tej priliki izvedenih nekaj važnih sprememb glede točk za moške, deške in ženske obleke. Tudi grosistične nabavnice se že tiskajo; razpošljejo se na občine. Navodila za poslovanje zalog na debelo po novem sistemu so že razposlana (glej »Trgovski list« št. 83 z dne 20. t. m.).

Trgovcem in drugim tvrdkam bo zaradi praznika Vseh svetnikov bržkone dovoljen za sestavitev in oddajo zahtevanega zaključnega inventarja primeren odlog.

Vrste osebnih nakaznic

Korporacija za oblačilno oskrbo se je sešla v Rimu že pretekli teden na končni pretres sprememb, ki se letos uvedejo po novem načrtu že ob razdelitvi novih izkaznic. Predsedoval je nac. svetnik Parolari, navzoči pa so bili poleg predsednika korporacije še predstavniki Korporacije za tekstilne izdelke, državnih upravnih

oblastev, zlasti iz medministrskega odbora za koordinacijo in za oskrbo, za razdeljevanje in za cene, predstavniki sindikalnih organizacij ter raznih prizadetih gospodarskih ustanov.

Poročilo je podal podpredsednik, ki je pojasnil novi razdeljevalni sistem, kakor ga je predlagalo ministrstvo. Bistveno se prav za prav porazdeljevalni sistem ne spremeni, pač pa so se sprejeli nekateri praktični predlogi, ki jih je narekovala skušnja minulega leta.

Najvažnejša novost je to, da se je število tipov nakaznice znižalo od petih na dva: eno za otroke od prvega do četrtega leta, drugo pa za vse starejše osebe enako. To nam hkrati olajša poslovanje, omogoča več kombiniranja s točkami in seveda predvsem koristi rodbinam.

Pri določanju števila točk za tkanine se je splošno uveljavila kot merilo teža, ker je tako najpametneje in najbolj v skladu z nameni racioniranja. Umetna izjema je določena glede tipiziranega blaga za celostne delovne obleke (tute) in druga delovna oblačila. Zanje je nastavljen tudi najmanjšo število točk in se teža ne upošteva. Nastava točk je tudi splošno preprosteje določena, tako da so se mnoge izmed prejšnjih postavk lahko zdaj spojile v eno samo. Bolj smotno je tudi nastav-

ljeno število točk za izdelana oblačila (konfekcije) v razmerju z uporabljano tkanino.

Precej važna je tudi druga večja sprememba, ki se tiče velikosti za otroške obleke, za deška in za dekliška oblačila, da bi se izognili sporom med prodajalci in odjemalci. Večje spremembe so uvedene še za obutev, tako v seznamu kakor tudi pri točkah. To se je izvedlo zaradi potrebne prilagoditve novejšim predpisom za ureditev proizvodnje in prodaje tipizirane obutve.

Po izčrpnem podpredsednikovem poročilu se je razvnela živahna debata o raznih vprašanih racioniranja. Glede mnogih postavk so se zbrali novi umestni predlogi. Temeljito so razpravljali o dobavah surovin za proizvodnjo sukanca in čevljev. Za izdelavo dobrih poletnih čevljev so zahtevali dobavo boljše bombažne preje in v večjih množinah.

V celoti se je moglo ugotoviti, da se je lansko racioniranje obneslo in da so se tako proizvajalci ko porabniki držali dovolj disciplinirano. Novi načrt je bil nato sprejet in se je še naglasila odločna volja, naj bi se ukrenilo vse potrebno, da se zagotovi ljudstvu redna nabava potrebščin, kolikor ne gre kje na škodo potrebam vojske. Odobrene so bile tudi nove določbe za moške čevlje in obleke.

Delo pokrajinske delavske zveze v Ljubljani

V nedeljo, 19. X. 1942 se je vršila širša seja upravnega odbora Oddelka industrijskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze v Ljubljani, katere se je udeležilo 83 funkcionarjev, ki so zastopali 13 sindikatov z 19 skupinami ter 2369 organiziranimi člani.

Iz poročila o dosedanjem delu oddelka in položaju industrijskega delavstva posnemamo, da je bilo v času od 1. X. 1941 sklenjenih 11 novih kolektivnih pogodb za posamezne stroke industrijskega delavstva, dalje 4 nove pogodbe za industrijska podjetja, 6 dodatkov h kolektivnim pogodbam in mezdni sporazum za faktorje v tiskarnah. Tri mezdni spori (za grafičarje, za pivovarno »Union« in Združene papirnice Vevče) so bili rešeni v razsodiščnem postopku.

Zadnje mesece je vložil Oddelek 9 predlogov za nove kolektivne pogodbe, ki so že v razpravi, pri-

pravlja pa načrt pogodb za živilsko industrijo, opekarne in industrijo kleja. Na predlog delodajalcev pa se bo razpravljalo o novih kolektivnih pogodbah za grafično in knjigoveško delavstvo.

Ker poteče več pogodb dne 31. XII. 1942 ter pogodbe ne ustrezajo spremenjenim gospodarskim in draginskiim razmeram, je seja soglasno pooblastila izvršni odbor oddelka, da lahko odpove pogodbo, če ni poskrbljeno za socialno in gospodarsko zaščito delojemalcev.

V razpravi o poročilu je želelo več predstavnikov sindikatov in skupin pojasniti o ukrepih za izboljšanje položaja delojemalcev dotičnih strok. Prizadeti so vzeli na znanje pojasnila.

Nato je poročal strokovni svetovalec, fašist Cinzio Dal Pra o vlogah sindikatov pri delu za zaščito gospodarsko-socialnih interesov delavstva.

Koncentracija v modernem gospodarstvu

Nemški strokovnjak V. Muthesius omenja v svojem članku o gigantih (Wirtschaftsblatt der D. Allg. Zeitung) razgovore o vprašanih kapitalnega trga in oblike podjetij, pri katerih je bilo izrečeno mnenje, da čez kakih 30 let ne bo v Nemčiji več malih neodvisnih podjetij, temveč le še kakih tri ducati orjaških koncernov. Po njegovih sodbi bi ta perspektiva, »hiperkoncentracije« marsikoga preplašila, če bi se postavila kot edina druga možnost poleg in v nasprotju z državnim intervencionizmom.

Misel pa, da bi veleobrati in mamutski koncerni res utegnili nekoč pritisniti vse male in srednje podjetnike k steni, je res zelo nerazveseljiva. In tudi na tem je nekaj resnice, da smo imeli v zadnjih 40 letih izmenoma dobe koncentracije in koncentriranja, v katerih so se velika podjetja še znatno ojačila. Vojne so očitno vselej »koncentratorji« velikega kalibra ali sloga, ker se množinska proizvodnja uničevalnih sredstev naj-

hitreje doseže v velikih obratih. Že v dobi 1914-18 in zdaj v letu 1939/40 se opaža velik in obširen premik v tej smeri. Podobne pojave pa smo videli tudi v mirnem času: stroga racionalizacija v dobi po vojni, posledice inflacije z begom v blago, svetovna kriza 1930-32 z obvezno negativno racionalizacijo (ki je praktično prav tako koncentracija) in tudi doba arizacije podjetij so bile vse takšne razvojne smeri, ki so pospešile koncentriranje, naraščanje orjaških tvorb.

Ni pa bil to konec razvoja. Ali pa bi pomenilo lahko konec preglednega, osebnega, samo sebi odgovornega podjetništva? Ali ni to le pesimizem in optična prevara? Veličina pač vselej vzbuja pozornost in kolikor više se povečanje nadaljuje, toliko večje se zdi. Ni pa tako znano in očitno tisto, kar se dogaja v spodnjih plasteh. Res da so v zadnjem času velika podjetja pospravila dosti malih. Toda, ali niso nastala v istem času že prav številna nova mala podjetja

in srednja podjetja ali se še sama povečala?

Iz statistike dobljeno dokazovanje, da je zdaj dosti več ljudi zaposlenih v velepodjetjih, nego n. pr. pred 40 leti, ni prav prepričevalno za razsojo o pojavu koncernov. Predvsem je treba razločevati nastanek veleobrata in nastanek koncerna.

Nastanek veleobrata je navadno posledica tehničnega razvoja. Ne sicer povsod, pač pa v važnih vejah proizvodnje, je danes veleobrat edina mogoča rešitev določne proizvodjalne naloge. To velja še posebno za industrije osnovnih surovin in za široka področja množinske izdelave proizvodjalnih sredstev, pa tudi za velik delež v proizvodnji potrošnih predmetov. Do teh mej se nam torej veleobrat ne sme zdeti vreden prekletstva, temveč je vsaj samo nujno zlo. Za malega tu ni drugega izhoda ko ta, naj si pomaga, da postane velik... In to so že mnogi storili.

V problematiki nastajanja koncernov se omenja razlika tega nasproti nastanku veleobrata (ki sami po sebi še niso nikaki koncerni), češ da nastaja veleobrat res kot tehnična nujnost, koncern pa da je le sad podjetnikove oblastiželjnosti. Ni gotovo, ali je ta sodba pravična. Tipičen primer je zveza med premogom in železom, ki je v začetku imela navidezno samo tehnično gospodarske vzroke. Lahko je mogoče, da so se pridružili kasneje še drugačni vzroki. Primer težke industrije je sploh dokaz, da je to vprašanje dejansko dosti starejše, nego navadno mislimo, kajti tu sta se vzgon v velepodjetništvo in koncentracija uvedla že pred 60 do 70 leti. Potek pri tekstilni industriji ni bil dosti drugačen, ko so jeli vplivati novi stroji. Že takrat, pred več ko sto leti se je razvnela gospodarsko-politična razprava s skoraj istimi mislimi, kakršne krožijo o vsem tem v naših časih. Vse je bilo pač že nekoč! Pa še to, da so zdaj na tej poti predvsem državna in druga javna podjetja, ki rastejo v velika in se spajajo v koncerne.

To pa še ne pomeni, da se ne bo isto vprašanje pojavilo spet po vojni, koder bi prevelika zgostitev narodnemu gospodarstvu ne bila všečna. Še prav s politične strani

se bo gotovo postavljalo to vprašanje, toliko bolj, ker se velike tvorbe same po sebi rade preraščajo na to področje in se morajo nato pač prilagoditi dejstvu, da jih gledamo drugače ko mala podjetja. Poskušajmo iz tega izkapat kar je najboljši! O meji tega se danes ne more še nič določnega izreči, ko imajo giganti tudi še svoje dobre strani.

Podonavski kompenzacijski posli

V Zagrebu se je ustanovila trgovinska delniška družba za kompenzacijske posle med državami jugovzhodne Evrope. Občni zbor je bil minuli teden v zunanjetrgovinskem oddelku gospodarskega ministrstva. Glavnica družbe znaša 20 milijonov kun, takoj vplačanih 5 milijonov, a država je udeležena s 30%. Ustanovile so družbo za grebške velebanke po želji vlade. Naloga družbe je uravnana že s tem, da bo vodila vse kompenzacijske posle po veljajočih mednarodnih trgovinskih pogodbah Nezavisne Države Hrvatske. Predsednik družbe je dr. inž. J. Cabas, ki je načelnik v omenjenem ministrstvu, delnice države pri novi družbi so pa prevzele poslovna centrala za kmetijske pridelke, zajednica za promet z živino in proizvodi iz nje ter centrala za denarno poslovanje gospodarskih ustanov.

Spremembe v izvozu čaja

Po gospodarskih poročilih o porazdelitvi svetovnega pridelka čaja je razvidno, da Anglija in Zedinjene države kljub svojim velikim nakupom več ne obvladajo niti polovice te proizvodnje.

Anglija je letos pokupila ves pridelan čaja na Ceylonu in v Indiji, poleg tega pa ima na svoji strani pridelan Južne Afrike. Vendar pa so številke o japonski proizvodnji čaja na matičnem ozemlju in v zasedenih deželah pokazale velik prevrat na trgu. Sama Japonska pridelala po podatkih iz leta 1939. nad 57.470 ton čaja, na Formozi pa nad 1200 ton. Japonska je tisto leto izvozila 16.146 ton zelenega čaja, večino v USA, in 7330 ton črnega čaja. V prvem vojnem letu zasedene dežele pa so prikličile japonski kontroli nadaljnje velike količine, ker je n. pr. sama Nizozemska Indija pridelala leta 1939. 81.000 ton in izvozila skoraj 70.000 ton čaja. Če prištejemo še Kitajsko, Tajsko in Indokino, potem treba računati, da obvlada zdaj Japonska približno 50% svetovne proizvodnje čaja, in to na ozemlju, ki je dajalo prej dve petini vsega izvoza čaja. Izvoz iz Indije pa kontrolira japonska mornarica tudi v zapadni smeri, tudi z blokado, tako da je sprememba na trgu še znatnejša.

»Kmetovalec«

Izšla je trojna številka tega važnega lista, ki ga kot svoje glasilo izdaja Kmetijska družba v Ljubljani. Iz vrste koristnih prispevkov naj navedemo poleg uvodnika z važnimi navodili za obdelovanje polj zlasti še članke o oranju, gnojilih, gojitvi sadnega drevja, kletarstvu in vinogradništvu, vrtnarstvu, živinoreji in živinozdravstvu. Pestro urejeni list bo še posebno letos dober svetovalec za umnejše gospodarstvo našega kmeta, pa tudi, če ne še bolj, za konjunkturane obdelovalce najetih zemljišč in živinorejce.

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce ovratnike in manšete. Perc, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova 3
Telefon št. 22-72.

že v 24 urah

Med marko in liro

Sviciarski listi so, kakor javljajo dopisniki italijanskih listov iz Berna, o priliki dunajskega poštne kongresa, na katerem je bila ustanovljena nova evropska poštna zveza, pokazali veliko zanimanje za potek tega kongresa. V Bernu je namreč sedež mednarodnega poštne urada. Glasilo švicarske urarske zveze pa se zanima zlasti za valutno enotnost Evrope ter ugotavlja, da prevladujeta marka in lira zdaj na vsem kontinentu. V okviru priprav za denarno evropsko zvezo, kakršno ustanovljata praktično Nemčija in Italija, bi torej morale vse države podpreti napore za valutno stabilizacijo. Kajti o tem ni več dvoma, da sta vlesili osi že postali v nekom smislu valutni center.

Nova vrsta sviloprejk

Nekemu japonskemu gojitelju sviloprejk se je posrečilo po dolgem iskanju in ob znatnih stroških vzrediti novo vrsto prejk, imenoval jo je tasur, ki ji pa baje pripisujejo japonski in francoski strokovnjaki prevraten pomen za svilarstvo. Nova sviloprejka se drugače razvija. Po 26 dneh sprede bel kokon, ki je nekoliko večji od navadnega. Ima pa to prednost, da se hrani z listi katere koli vrste in ne samo z murvo. To je za Japonsko velika prednost in upajo, da bodo svoj izvoz svile kmalu znatno povečali. Za Evropo se pa posledice morebitne uvedbe te živali ali tasurja še ne dajo zanesljivo preценiti. Res pa je, da so za svilarstvo dane v naravi zelo ozke meje, dokler je treba gojiti vzporedno tudi velike nasade murv, brez katerih doslej sploh nismo mogli pridelovati kokonov. Vprašanje bo seveda, ali bi mogli nove sviloprejke zarediti tudi v Evropi in v katerih deželah.

Narodno premoženje Slovaške in židje

Protižidovska zakonodaja na Slovaškem je zadela približno 100.000 oseb in se računa, da jih je akcija za izselitev obsegla 90.000, izselilo se jih je obvezno 70.000, nekaj pa že prej prostovoljno, tako da bi jih bilo zdaj še 20.000. Listi poročajo, da je 5% prebivalstva židov, imeli pa so 33% vsega finančnega kapitala v državi, 23% vseh podjetij, 30% vseh hiš, 14% zemljišč in gozdov. Po tej statistiki iz l. 1940. so ocenili njih premoženje na 4.3 milijarde Ks, dolgove pa na 1.1 milijarde. Nacionalizacija tega dela narodnega premoženja bo kmalu končana.

Italijansko trgovinsko pravo

Dr. Milan Škerlj.

Uredništvo »Pravnika« nam je ljubeznivo dovolilo povzeti ta strokovni pregled o ital. trgovinskem pravu (»Pravnik«, L. XVI, št. 1-2), za kar mu izrekamo najiskrenejšo zahvalo, kakor tudi samemu avtorju za izvedene aktualne spremembe v tekstu. — Uredništvo.

A) Dosedanje zakonsko stanje.

1. Prvi trgovinski zakonik zedinjene Italije iz leta 1865. je bil v glavnem posnetek Napoleonovega Code-a de commerce, kar je bilo prirodno, kajti Napoleonovo trg. pravo je veljalo v velikem delu Italije tudi še potem, ko so bile propadle njegove državne tvorbe. Drugi trg. zakonik iz leta 1882. je mnogo bolj samostalna in kritična tvorba in podstavi najvažnejših tedaj veljavnih tujih trg. zakonov, tudi nemškega — v obliki, ki še velja pri nas —, z upoštevanjem potreb domovine, domače prakse in domačega pravnega čuta.

2. Trg. zakonik 1882 je bil razdeljen na štiri knjige. Prva knjiga je obdelavala v 16 naslovih (titoli) obče določbe, trg. posle, tr-

Sovjetska industrija brez surovinskih virov

Kot najstrašnejše udarce, ki so jih nemška in zavezniške vojske prizadele Sovjetski Rusiji, našteva berlinski dopisnik lista »Il Piccolo di Trieste« presek življenjskih sil, ki niso bile važne samo vojaško, temveč tudi gospodarsko. Zelo zanimiva se mu zdi v tem pogledu ocena položaja, ki jo je objavil odlični nemški ekonomist Wingschuh in ki v glavnem izvaja sledeče:

Letošnja ofenziva na vzhodu je imela namen močno zadeti jedro sovražnega vojnega gospodarstva; ta cilj se lahko smatra za popolnoma dosežen. Sovjetska unija je doslej praktično izgubila žitnice južne Rusije in ne malo izmed važnih središč petrolejske industrije.

Natanko je znano, kakšen razmah je imela industrializacija uralških predelov in nekaterih odsekov Sibirije. Vendar ni več dvoma, da je vojna zmogljivost boljševeškega gospodarstva bila odločilno oslabiljena, kar se bo v teku zime in v prihodnjem letu gotovo občutilo. Na nobenem kosu sveta, niti ne v Zedinjenih ameriških državah, ni bilo gospodarstvo v tako znatni meri oprto na nafto in njene izdelke, kakor v Sovjetski uniji.

Proizvodnja Majkopa

Majkopski vrelci so lansko leto prispevali 3.7 milijona ton petroleja. Res da je to komaj ena desetinka celotne ruske pridelave tega goriva, vendar ne smemo pozabiti, da je dobavljala ta okraj najboljše vrste ruskega bencina. — Okraj Groznij je dal lani 4 milijone ton nafte in okraj Baku 27 milijonov. S Kavkaza je dobivala Sovjetska unija 80% vse lastne nafte. Okraj Volga-Ural, Turkmenistan in Bakistan prispevajo zdaj komaj 13% naftne porabe, čeprav so boljševeški iz več vzrokov silno pospešili proizvodnjo iz teh vrelcev. Mimo tega gre za petrolejske okraje, ki so raztreseni na velikanskem prostoru preko enega milijona kvadratnih kilometrov in so brez zadostnih železniških ter vodnih zvez ali cest. Od treh velikih ruskih petrolejskih vodov sta dva že v nemških rokah, Rusom ne preostaja več ko en vod, potekajoč ob severni obali Kaspiškega morja do Urala in do orenburškega industrijskega okraja; toda od tu do Rževa na primer, je še dolga pot nad 1300 km razdalje.

Poleg tega so izgubili boljševeški polovico svoje proizvodnje jekla in plavžev. Za zgradnjo le-teh je treba dve leti časa. Sovjetska trditev, da se novi plavži zidajo v Sibiriji

in drugje, ima zaradi tega le majhen pomen.

Največja pa je za Ruse izguba manganovih rudnikov. Zasedba Nikolpolja je že lani odvzela Rusom polovico manganove proizvodnje in letos jim grozi še zguba njihovih zadnjih rezerv te vrste: šjaturški okraj v srednjem Kavkazu, ki daje drugo polovico. Kmalu bo izkoriščanje teh zalog sovražniku onemogočeno. Brez mangana in brez jekla pa ne pomaga nič izdelovati topove. V tem času vlečejo v Rusiji dalje najbrž le še z zalogami, ki so jih še pravočasno nabrali.

Najhujša izguba

Z Donskim bazenom so izgubili Rusi 60% svoje premogovne proizvodnje. Ostal jim je še samo moskovski okraj, ki pa ne daje premoga za koks, marveč slab lignit. Ze desetletje so pospeševali pridobivanje premoga iz ležišč v zapadni Sibiriji, kjer je tudi odlični premog, toda ti predeli so oddaljeni od Moskve za polnih 3000 km.

To zimo bodo podiralj v Rusiji gozdove že za samo kritje ogrevalnih potreb civilnega prebivalstva.

Italijanska Zveza kmetijskih zadrug in obdelovalni načrt

Letos praznuje svojo petdesetletnico Federacija kmetijskih konzorcijev, ki so jo l. 1892. ustanovili v Piacenzi, kjer se že tudi pripravlja za proslavo. Na proslavo pride kmetijski minister Parechi.

Prvotno si je izbrala ta organizacija za nalogo propagando tehničnega napredka in res je dosegla kmalu velike uspehe z raznimi strokovnimi tečaji in gospodarskimi ustanovami. Njeni strokovni učitelji so obiskovali vasi, izdajala je liste in brošure, prirejala razstave, skrbela za nabavo in razdelitev produkcijskih sredstev in se-

Sovjetske oddajne radijske postaje so sprožile veliko bitko, da navdušijo ljudstvo za pobiranje lesa po gozdovih.

Ne da se tajiti, da so lani boljševeški preselili mnoge tovarne v Ural in v Sibirijo. Vendar pa je mnogo takih naprav — jeklarn, visokih peči, katere se ne dajo prenesti kamor koli.

Končno je treba omeniti, da so boljševeški izgubili doslej že 30% svoje žitne proizvodnje, polovico sladkorne proizvodnje, skoraj vsa ozemlja z najboljšimi vrstami semenskih olj in velikanske množine živine. Nesporo velja torej, tako končuje nemški strokovnjak, da je bila boljševeška vojno-gospodarska sila trdo zadeta tudi na prometnem področju. Izgube so velikanske. Brž ko bo v nemški oblasti še železniško omrežje moskovskega okrožja, ne bo več preostalo sovražniku nič drugega ko ozemlje prav redkih železniških zvez in brez velikih cestnih zvez. Tudi to se bo na koncu poznalo z učinkom na vojno produkcijo.

Sovjetska zveza je torej dobila udarec, kakršnega ni doživela v dosedanji zgodovini človeštva še nobena država. Vse to je skupaj z vojaškimi porazi treba upravičeno prištevati kot važne postavke v nadaljnjem razvoju vojne.

izbor žitnih semen, 114 za krmilna semena, 12 pa za mehanično selekcijo vrtnih in industrijskih semen. Lani je posredovala članom za več ko 700 milijonov lir obratnih kreditov.

Kako pomembne so te moči za izvedbo državnega kmetijskega načrta, je očitno iz gornjih podatkov. Doslej obsega namreč ta načrt že 33 najvažnejših pridelkov in dolga uporaba še velikih rezerv orne zemlje. Že doslej se je obdelana kmetijska ploščina povečala na 28.5 milijonov ha, od tega je 12.75 mil. ha polja, njiv in vinogradov, 6 mil. ha pašnikov, 5.5 mil. ha gozdov, 1.9 mil. ha pa še ni bilo izrabljenih oz. so bili razni sadniki. V l. 1942-43 nameravajo preorati 400.000 ha travnikov in pašnikov; na pridobljeni zemlji bodo lahko pridelovali dosti žita in za živino potrebnih krmil, tako da za živinorejo načrt ne pomeni oškodovanja.

Federacija bo tudi pomagala kot vodilna in že skušana izbiralnica semen, kakor tudi s splošnim tehničnim sodelovanjem.

(Po »Kmetovalcu«.)

Izvoz italijanske svile

Končala so se pogajanja za izvoz italijanske surove svile v Nemčijo v novem letu te stroke. Kot prvi kontingent dobi Nemčija 820.000 kg surove svile, v tej količini 220.000 kg navadne, 100.000 kg kosmate, 200.000 kg nitne. Gre torej za znatne količine tega blaga, ki ima že star sloves, ker je v Italiji sviloprejtvo na najvišji stopnji. Večina dobav je namenjena za vojaško uporabo. Vprašanje cen še ni dokončno urejeno. Prav tako še ni odločeno, koliko bo Italija prodala surove svile v Francijo, Švico in druge dežele. Vsekakor bo pošiljala tudi tja sorazmerno z dosedanjimi dobavami, ki so donosale vedno znatne dohodke tudi malim pridelovalcem.

Trgovinski register

Vpisali sta se novi lesni tvrdki veleposesniških podjetij:

Knez Karel Adolf Auersperg, šumska industrija v Kočevju, in sicer z italijanskim, slovenskim in nemškim besedilom firme, vselej z dodatkom: Provincia di Lubiana, imetnik je knez K. A. Auersperg, prokurist Mario Canciani.

Oskar Kosler, lesna industrija v Ortneku, tudi z besedilom v treh jezikih. Namen oz. predmet obeh tvrdk je razviden iz njihovih naslovov.

tičejo, da omenim samo nekatere, poslovne sposobnosti omožene ženske, delniških družb, vrednostnih papirjev, zaščite štednje, zaupniških in pregledniških družb, gospodarskih zadrug, pomorske zakonodaje — deloma na temelju mednarodnih konvencij —, trg. prava v kolonijah, zenačitve trg. prava v novopridobljenih pokrajinah itd.

B) Stremljenje za reformo trg. zakonika.

5. Dasi je bil trg. zakonik iz leta 1882. v celoti dovolj dober, so se z razvojem gospodarskega življenja v zedinjeni Italiji kmalu začele kazati posamezne slabe strani in že mnogo let pred vojno 1914—1918 se je pojavila kritika, ki je zahtevala spremembe; razen tega je ne glede na take izvirne hibe trg. zakonika tudi potrebnost številnih dopolnilnih novel dokazala, da zakon ne ustreza več življenju; tako se je začelo reformno delo, ki naj bi bilo spremenilo važne dele trg. zakonika ali celo ves zakonik. Ne morem se tu baviti s starejšimi takimi prizadevanji, omejujem se na glavne stopnje razvoja po vojni 1914—1918.

(Dalje prihodnjč.)

določb za družbe je bila dosežena znatna skrajšava zakona, razen tega ni dvoma, da sila taka sistematska obdelava zakonodavca k globlji proučitvi snovi. Slaba stran je, da prestroga znanstvena sistematika zlasti nepravniku znatno otežuje uporabo zakona.

Celi 10. naslov je nadomeščen s kr. dekretoma iz leta 1933., s katerima sta bila recipirana, ne brez sprememb in z mnogimi dopolnitvami, ženevska etnotna zakona o menici in o čeku.

Omenil bi še, da so bile določbe o »institorjih«, drugih trg. pooblaščenih (rappresentanti) in trg. potnikih (commessi viaggiatori) v 12. naslovu (trg. nalog in komisija) in da so določbe o institorjih sicer bile sorodne našim določbam o prokuri, vendar je bilo nekaj važnih razlik.

3. Druga knjiga (o pomorski trgovini in plovbi) je obsegala v glavnem privatnopravno snov, javnopravna snov je bila urejena v posebnem »Codice per la marina mercantile«. — Tretja knjiga je obravnavala stečaj (fallimento) trgovcev, v četrti knjigi (dell'esercizio delle azioni commerciali e della loro durata) je dajal prvi naslov v treh poglavjih obče do-

ločbe o uveljavljanju trg. zahtevkov, določbe o zaplembi, rubežu in sodni prodaji ladij in posebne določbe za stečajni postopek, drugi naslov pa je urejal zastaranje.

Dosedanji ital. trg. zakonik je torej urejal, po romanskem sistemu, neprimerno več snovi kot naš trg. zakonik; ne glede na 2., 3. in 4. knjigo, je vsebovala že sama prva knjiga mnogo pravnih institucij, ki so pri nas urejene s posebnimi zakoni, na pr. o menici, o čeku, o javnih skladiščih, o zavarovalni pogodbi, ali pa sploh niso podrobneje urejene, na pr. kontokorent, report.

4. V teku skoraj 60 let je izšlo mnogo zakonov, kr. dekretov itd., ki so spreminjali ali dopolnjevali trg. zakonik. Omenim naj zakon o borzah in mešetarstvu (1913), zakon o poravnavi izven stečaja in o postopku v malih stečajih (concordato preventivo, procedura dei piccoli fallimenti, 1903), oba novelirana in dopolnjena. Gospodarske razmere, nastale med vojno 1914—1918 in po nji in še bolj zmaga fašistične ideologije in zlasti fašistično razumevanje gospodarskega življenja in njega ureditve so izzvale od leta 1915. naprej cel val novih določb, ki se

Gospodarske vesti

O dobri vinski letini poročajo tudi iz okraja Virovitice in z Bele gore, kjer se je začela trgati prvi teden oktobra. Grozdje ima po 20 odstotkov sladkorja, rizling in grasevina celo po 24. Mošt se prodaja po 30 do 40 kun liter.

O ureditvi delovnega razmerja na Hrvaškem so izšli novi predpisi, s katerimi se ustanavlja obvezno sklepanje kolektivnih delovnih pogojev, ki bodo veljavne po ena za vsako stroko in za vse ozemlje. Duh predpisov je korpo racijski z geslom povečanja proizvodnje ter sodelovanja med delavci in gospodarji.

Za novega ravnatelja zagrebske železnice direktor je bil imenovan dosednji načelnik oddelka za železniški in avtomobilski promet. St. Brodavič.

Pridelovalci žita prejemaajo na Hrvaškem po 150 kun nagrade za vsak stot pridelka, ki ga oddaje državnemu zavodu za kmetijsko proizvodnjo.

Za novega madžarskega ministra za preskrbo je bil namesto odstopivšega generala Losonczijsa imenovan poslanec Szasza, doslej podtajnik finančnega ministrstva.

Sviciarsko-madžarska trgovinska pogodba iz lanskega leta je bila teden podaljšana po pogajanjih v Budimpešti do 30. septembra 1943.

Za bučna semena daje madžarska zadruga »Futura« milo v razmerju 20 kg za 1 kg pralnega mila. Zadruga je pooblašena za nakup bučnic po 60 pengöjev za 100 kg in s primernim pribitkom pri višjih dobavah. Propaganda je uspešna.

Ker se tudi na Bolgarskem uvede zimska pomoč po nemškem primeru, ustanavljajo v vseh krajih odbore, v katerih bodo zastopane vse organizacije in tudi cerkev. Akcija bo delila tudi potrebščine, zlasti kurjavo bednejšim slojem.

Iz trsja, ki pokriva v donavski delti nad 650.000 hektarov, bodo pridobivali poleg celuloze lahko tudi sladkor in alkohol po načinu, ki ga je iznašel neki nemški tehnik. Iz 100 kg korenin trsa se dobi dva do tri litre alkohola. Za ustanovitve te industrije se je ustanovila posebna nemško-romunska družba.

V Nemčiji zaposluje zdaj Delovna fronta pri kmetijskem delu za 100.000 žensk na državnih posestvih. Pred vojno je bilo v državnih službah dosti — blizu 17.000 žensk na državnih železnicah.

Iz lignita in rjavega premoga izdelujejo v Nemčiji že tudi najfinjši bencin za letalstvo, s čimer je postala popolnoma neodvisna od tuje proizvodnje.

30.000 srebrnih lisic bo dobavila neka norveška družba nemški družbi D. Rauchwaren-Gesellschaft v Leipzigu, ki zastopa vso stroko. Ta dobava je približno polovica vse prireje norveških gojiteljev srebrnih lisic in se mora izvršiti do aprila 1943. Leta 1941. so izvozili Norvežani 50.000 kožuhov srebrnih lisic. Letošnja dražba v Oslu pa se je končala s prodajo 12.050 srebrnih lisic po visoki ceni povprečno 405 kron za kos. Platinaste lisice so pa dosegle ceno 540 kron.

V Nemčiji so imeli izredno letino zelja, deloma tudi zaradi večje uporabljenosti ploščine. Računajo, da je bilo zeljnatih glav za 400.000 stotov. Za proizvodnjo kislega zelja imajo v Nemčiji dosti velikih tovarn, ki same predelajo približno 200.000 stotov glav, kar je dokaz, da se v poročilih navajajo samo velike dobave.

Franoska kinematografska industrija je lani zaposlovala 80.000 nameščencev in delavcev. Izdelanih je bilo lani 81 novih filmov, v letu 1942/43. pa jih napovedujejo 90. Dosedanja povprečna vrednost vsakega filma se računa na 3 do 5 milijonov frankov. Vodilna je Francija v psihološkem filmu, za katerega je zvočnik še le odprl pravo bodočnost. Predvajanje ameriških in angleških filmov je odslej prepovedano.

V USA so izšle odredbe o omejitvi prodaje raznih predmetov iz gumija, tudi čevljev, katere bodo smeli dobiti samo delavci določenih strok. Zaradi štednje pri gumiju je v avtomobilskem prometu prepovedano voziti hitreje ko 56 km na uro.

Nobelove nagrade je švedska vlada za letos ustavila in sploh ne bodo razdeljene oz. razpisane.

Belgijsko kmetijsko ministrstvo je izdelalo setveni načrt, po katerem bo vsem posestnikom, ki imajo nad 50 arov zemlje, predpisana minimalna količina proizvodnje.

Praktični nasveti in štednja

Kaj naj prečnem odjemalcem

Iz prakse piše neki trgovec listu »Deutsche Allg. Zeitung« sledeče zanimivo razmišljanje:

Trgovcu se v sedanjih časih dostikrat ni treba truditi s prodajanjem, ker je nasprotno nabava zanj važnejše in težje delo, drugič pa zato, ker ima dosti opravka z razlaganjem odjemalcem, da in zakaj da ni blaga ali ne v zadostnih množinah, delno tudi ne v pravi kakovosti.

To ne velja le za promet med trgovcem in posameznim odjemalcem. Tudi trgovci, ki delujejo v zunanji trgovini in izvažajo tovarnar doživljata to preveznitev pojmov. Navadno pade ta težavna naloga prav na zunanji poslujočega zastopnika, kajti njemu je zaupan osebni stik in gledati mora, kako to izvede. Prav često pa slišimo, da zunanji zastopniki svoje, žal ne vedno lahke naloge, ne opravljajo kar najbolje. Posledica je jeza ali zamera pri odjemalcu, torej učinek, ki nam je ob misli na ohranitev trga za poznejšo dobo gotovo zelo nevršečen.

Gotovo pa bi bilo napačno zračati vso krivdo za to na naše zunanje zastopnike tvrdk na splošno. Kolikor gre za zastopnike, ki so sami nemške narodnosti, bodo ti gotovo sami vedeli prave vzroke in ti bodo gotovo tudi pogodili pravi ton v odnosih z inozemskimi odjemalci. Ako pa gre za tujece, torej za podanike teh držav, kjer imamo taka zastopništva, v teh primerih bi se pa tvrdka v resnici lahko bolj potrudila s pravnimi in ustreznimi pojasnili. Kajti vsekakor je nujno potrebno, da se s takimi pojasnitvami poskuša doseči razumevanje za nemškega dobavitelja. Z dobro besedo se da še celo v najtežjih situacijah dosti doseči in marsikaj še izgladiti.

Nemški trgovinski zastopnik stori to že sam, ako je količkaj še mogoče. Skrb pa, da bodo tudi ev. tuji zastopniki našega eksporta opravili to svojo nalogo oz. jo lahko opravili, ta važna sodobna skrb prizadetih central naj bi se malo povečala.

Denarstvo

Obveznice ljubljanskega 6%nega gradbenega posojila so bile zrebane spet 15. septembra in so njih izrebanje številke objavljene v prilogi Službenega lista z dne 17. oktobra. Izplačljive so 15. marca 1943.

Bivši jugoslovanski državni vrednostni papirji se na Spodnjem Stajerskem in Gorenjskem še prevzemajo oziroma zamenjujejo po pogodbah o imovinski likvidaciji Jugoslavije, ki so jo države pridobitnice sklenile in podpisale 22. julija 1941. Rok za prijavo in zameno je zdaj podaljšan do konca oktobra, ker je nemško finančno ministrstvo ugotovilo, da je bil rok do 15. t. m. prekratek.

Višino tihih rezerv morajo podjetja na Hrvaškem naznaniti v roku 30 dni in bodo zanje plačevala 30%ni imovinski davek. Za dosedanje prestopke velja oprostitev, če se rezerve prijavijo po novem odloku finančnega ministrstva. Država bo imela od tega davka lep dohodek, ker so tihe rezerve podjetij znatne.

Madžarska narodna banka je odredila nov pregled lombardnih kreditov pri vseh denarnih zavodih,

da se ugotovi, če ni njihov dejanski namen zadrževanje blaga radi zviševanja dobičkov, ker se je opazilo, da so bili ti krediti nesorazmerno povečani.

Vsi večji zlati rudniki Zedinjenih ameriških držav morajo v 60 dneh ustaviti obratovanje, da se bo lahko kar največ rudarjev zaposlilo v ostalem rudarstvu, ker se mora pospeševati proizvodnja ostalih kovin, potrebnih za oboroževalno industrijo. Kakor se naknadno poročila iz Kanade, so ustavili zlatokopne obrate tudi tam.

Vrednost zaprtih švicarskih terjatev v USA se cenijo v poročilu švicarske bančne zveze na 6,36 milijarde šv. frankov, od tega samo zlata in deviz državne banke 2,4 milijarde, ostalo so zasebne in gospodarske terjatve. Ker je Švica strogo nevtralna, si je poskušala s pogajanjem odpreti ta dobrometja in je dosegla nekaj olajšav za državne kvote, poleg tega pa bo smela dolarske zneske od svojega izvoza uporabiti sproti za nakupe v čezmorskih državah. Če kupi Švica v Ameriki zlato, ga ne sme izvoziti. Zaradi vojne nestalnosti dolarja je pa to deloma že izvedla, da se izogne zgubam, če bi dolar še padal. Švicarska banka izkazuje dejansko padec deviznih rezerv na 84 milijonov frankov, a dvig zlatega zaklada za 23,4 na 3483 milijonov šv. frankov.

KNJIGOVEZNICA Ljudske tiskarne

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6

a) Knjigoveški oddelek: b) Torbarski oddelek:

Vezave vseh vrst od preprostih do razkošnih

Izdelovanje kovčgov, potnih in damskih torbic, aktovk, listnic, denarnic in sličnih galanterijskih izdelkov.

Zaloga poslovnih knjig in rastiranih papirjev za knjigovodstvo.

Solidno in priznano delo.

Il mio bambino è a letto con l'influenza...
Moj otrok je zbolel za influenco...

In vendita in tutte le farmacie
Dobi se v vsaki lekarni

Tako zvane oblike influence obsegajo, poleg resnične influence, še množico zimskih obolenj, kakor so kašelj, mrzlica, vnetja grla in sapnika, bronhitis. Proti vsem boleznim prehlada Vam pomaga

RODINA

E' INUTILE SOFFRIRE!
ZAKAJ BI TRPELI!

Contro il raffreddore e le forme influenzali
Zoper prehlad in oblike influence

Con ordinanza del 31 dicembre 1941-XX pubblicata nel no. 1 del Bollettino Ufficiale della Provincia di Lubiana in data 3 I 1942-XX, il Portafoglio Vita della

Na podlagi odredbe z dne 31. decembra 1941-XX, objavljene v št. 1 Službenega lista za Ljubljansko pokrajino dne 3. I. 1942-XX, je prešla listina zavarovalnice

Società di Assicurazioni Fenice Jugoslava in liquidazione

relativo alla Provincia di Lubiana, è stato assegnato allo

ISTITUTO NAZIONALE DELLE ASSICURAZIONI,

Ente di Stato, italiano.

Per agevolare le operazioni di transito è necessario che ogni assicurato presenti in visione all'Agenzia Generale di Lubiana del predetto Istituto in Via 3 Maggio No. 11 la propria polizza di assicurazione e l'ultima quietanza pagata.

Gli assicurati residenti fuori del comune di Lubiana, possono inviare i documenti di cui sopra oppure comunicare a mezzo lettera o cartolina postale i seguenti dati: Numero di polizza; cognome, nome e paternità; data e luogo di nascita; capitale assicurato; forma di assicurazione (tariffa); data d'inizio dell'assicurazione; data di scadenza dell'assicurazione; durata anni; modo di pagamento del premio (rate mensili, bimestrali, trimestrali, semestrali, annuali); ammontare della rata di premio; ultima rata di premio pagata; data di pagamento dell'ultima rata di premio.

Dovranno inoltre comunicare se hanno ricevuto prestiti sulla loro polizza e di quale ammontare; la scadenza e l'importo delle rate di interessi sui prestiti, nonché quale è stata l'ultima rata d'interessi pagata ed in quale data.

Tutti gli importi devono essere espressi in dinari.

Si avvertano gli assicurati che la mancata presentazione dei documenti o la mancata comunicazione delle notizie di cui sopra potrebbe ritornare a loro danno, inquanto l'ISTITUTO NAZIONALE DELLE ASSICURAZIONI, non venendo in possesso di elementi di controllo, risponderà, nella misura che verrà stabilita, soltanto per le polizze che gli verranno trasferite.

La presentazione dei documenti e l'invio delle notizie dovrà avvenire al massimo entro il 30 novembre c. a.

Società Fenice Jugoslava in liquidazione

Il Sequestretario:

Comm. avv. NINO DE PETRIS

Jugoslovanski Feniks zavarovalna družba za življenje v likvidaciji,

na področju Ljubljanske pokrajine in italijansko državno podjetje

Narodni Zavarovalni zavod

Da se omogoči postopek prenosa, je potrebno, da predloži vsak zavarovanec na vpogled svojo zavarovalno polico in pobotnico glede zadnjih plačane premije, pri Generalni Agenciji omenjenega zavoda v Ljubljani, Ulica 3. maja št. 11.

Zavarovalnici, stanujoči izven občine Ljubljana, naj pošljejo gori navedene listine, odnosno naj javijo pisмено sledeče podatke: Številko police; svoje ime in priimek ter očetovo ime; kraj in datum rojstva; zavarovalno vsoto; način zavarovanja (tarifo); datum prifetka in konec zavarovanja; zavarovalno dobo; način plačevanja premije (v letnih, polletnih, četrtletnih ali mesečnih obrokih); višino premijskega obroka; datum plačila zadnje premije.

Dalje je važno navesti, če je zavarovanje obremenjeno s posojilom in s katerim zneskom; datum zapadlosti obresti in njih višina; kolikšen je bil zadnji obrok plačanih obresti in kdaj je bil poravn.

Vsi zneski naj bodo navedeni v dinarjih.

Pozivam zavarovance, da predložijo listine, odnosno prijavi podatke, ker bi bila opustitev prijave v njihovo škodo, kajti »NARODNI ZAVAROVALNI ZAVOD« bo, ne imajoč kontrolnih podatkov, jamčil v obsegu, ki bo še določen, le za ona zavarovanja, ki bodo nanj prenesena.

Predložitev listin odn. podatkov je izvršiti najpozneje do 30. XI. t. l.

Jugoslovanski Feniks

zavarovalna družba za življenje v likvidaciji

Sekvestler:

Comm. avv. NINO DE PETRIS

TISKARNA MERKUR

Ljubljana, Gregorčičeva 23

LASTNA KNJIGOVEZNICA

se priporoča za cenjena naročila, ki jih bo izvršila

TELEFON 25-52

hitro, lično in po emetni ceni

Tiska knjige, brošure, časopise, kuverte, račune, letake, vabila, posetnice, posmrtna naznanila itd. v eni ali več barvah

Rag. B. Baruffaldi

Via Gesù 12 - Milano (2)

Prodotti chimici per l'industria e agricoltura

«RIOLITO» il detersivo per tutte le industrie

«CANDOR» Bucato perfetto senza sapone

Kemični izdelki za industrijo in kmetijstvo

«RIOLITO» lužilo za vse industrie

«CANDOR» najboljši pralni prašek brez mila

COTONIFICIO VALLETICINO

TVORNICA BOMBAŽA

Milano

Via Principe Umberto, 34

Egidio & Pio Gavazzi

S. A. - D. D.

MILANO

CORSO MAGENTA, 48

Telef.: 80-151 - 80-152

Telegr.: Pioggia - Milano

Tessitura di seta, rayon, cotone

— Tutti i tessuti per ombrelli —

Tessuti per paracadute —

Fodere — Biancheria

Tkalnica za svilo, rayon, bombaž — Vsakršne tkanine za dežnike — Tkanine za padala

Podloge — Perilo

Rappresentante a Lubiana

Zastopnik v Ljubljani

Aljož Dular — Tel. 2880

Manifattura Superfibro (Tovornica umetnih vlaken)

CARMINATI

MILANO

VIA PIETRO VERRI, 4

FILATI DI LANA

DI CELLULOSA

PREJA IZ STANIČNE

VOLNE

SUPERFIBRO (Brevettati)

UMETNA VLAKNA

(zak. zajamčena)

Naročajte in širite Trgovski list!